

1 Lietuvos
Nacionalinė
M. Mažvydas
biblioteka

VOKIETIJOS LB VALDYBOS INFORMACIJOS

Informationsblatt der Litauischen Volksgemeinschaft in der Bundesrepublik Deutschland e.V.

Nr. 7/8 (424/425)

1984 lapkričio 19

KODĖL VISI LIETUVIAI TURĖTŲ PRIKLAUSYTI LIETUVIŲ BENDRUOMENEI?

Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto 1949 birželio 14 paskelbtoje LIETUVIŲ CHARTOJE skaitome: "Pasaulyje pasklidę lietuviai sudaro vieningą Lietuvos Bendruomenę". Jei VLIKas turėtų galią leisti privalomus įstatymus, tada visi lietuviai, nori ar nenori, priklausytų Lietuvos Bendruomenei. Bet jis tokios galios neturi. Todėl ir šie Lietuvos Chartos žodžiai yra tik moralinis įpareigojimas. Kas jo nevykdo, to nei VLIKas, nei LB priversti negali. Tačiau ir moralinis įpareigojimas nėra bereikšmis. Jis kalba į tautinę sąžinę ir verčia susimąstyti.

Tik dalis Vokietijoje gyvenančių lietuvių yra įsirašę į LB-ą. Kokios priežastys didesniąją dalį tautiečių sulaiko nuo stojimo pilnateisiais nariais į šią visiems atvirą bendrinę organizaciją? Protingą atsakymą sunku būtų rasti. Dėl savo narystės LB-nėje dar niekas jokios žalos nepatyrė nei iš vokiečių įstaigų, nei iš kur kitur. Menki solidarumo įnašai - dirbantiems 2 DM, o nedirbantiems 1 DM per mėnesį - neturėtų būti finansinė našta. Jei kam ir ta markutė yra apsunkinimas, tas atleidžiamas ir nuo jos mokėjimo.

Taigi atsakymo reikia kitur jį ieškoti. Turbūt didžiausias kaltininkas bus lietuviška nepaslinka ar perdėtas individualumas. Nuo tų ydų kenčia mūsų kultūrinis ir tautinis gyvenimas. Dažnas, pakalbintas stoti į LB-ą, išsisukinėja sakydamas, kad, girdi, ir be manęs apsieis - vis tiek Bendruomenė iš manęs jokios naudos neturės. O visur tik naudos jį ieškančieji dar paklausia - O ką ta Bendruomenė man duos?

Jei taip galvotų tas tūkstantis pilnateisių mūsų Bendruomenės narių, tai mes bendrinės savo organizacijos Vokietijoje iš viso neturėtume. Tada neturėtume nei Vasario 16 gimnazijos, nei vis didėjančios ir gražėjančios Romuvos sodybos, kuri yra lietuviško gyvenimo centras Vokietijoje, turbūt nei Lietuviškųjų studijų savaitių ir kitų renginių bei institucijų. Tai ką mes iš viso čia beturėtume? Ir tie, kurie laikosi atšakiai LB-nės, netektų progų kartis nuo karto išsiveržti iš kasdienės aplinkos atsigaivinti lietuviška dvasia, pabendrauti su tautiečiais, nes nebūtų kas ruošia įvairius minėjimus ir kitokius renginius, sutraukiančius šimtus tautiečių.

Toliau Lietuvos Chartoje skaitome: "Savo tėvų išlaikytą lietuvių tautos gyvybę lietuvis perduoda ateities kartoms, kad amžinai gyventume". Tai testamentinis įpareigojimas visiems lietuviams, kur jie begyventų - Lietuvoje ar svetur. Su peržengimu Lietuvos sienos nenutraukėme ryšių su savo tauta, kurią sudaro ne vien šiandien gyveną žmonės. Jai priklauso ir Vytautas, ir Mindaugas ir dar senesnių laikų lietuviai. Jie iš amžių glūdumos per priešų sugriautas piliis, miestus ir sodybas, ir vėl dideliu triūsu jas atstatytas, atvedė lietuvių tautą iki mūsų laikų ir pavedė mūsų ir ateinančioms kartoms pratesti ją iki amžinybės.

Kol gyvenome savo tėvynėje, ryšys su ja buvo fizinis ir dvasinis. Peržengus Lietuvos sieną, fizinis ryšys su tėvyne nutrūko, bet paliko dvasinis. Jis nėra silpnesnis už fizinį ryšį. Tėvynės netekimas skaudžiau pajuntamas dvasine negu fizine prasme. Juk ir svetur galima skaniai pavalgyti, gražiai apsirengti, patogiai įsikurti. Bet svečioje šalyje, kaip įprasta sakyti, trūksta tėvynės oro. Aišku, kad oru čia suprantama kiekvieną žmogų supanti aplinka: kalba, papročiai, šeima, kaimynai, draugai. Ne be reikalo nuo seniausių laikų ištrėmimas iš tėvynės laikomas viena skaudžiausių bausmių.

LB stengiasi ir svetur sukurti tėvynės "oro" turinčią aplinką. Tai pastangos išlaikyti lietuvių bei perduoti ją ateinančiai kartai. Tam tikslui tarnauja ir Vasario 16 gimna-

zija.

Esame daugiau tremtiniai negu emigrantai. Palikome tėvynę ne skanesnės duonos, bet pirmiausia laisvės jieškodami, kurios tėvynėje trūksta. Kova už Lietuvos išlaisvinimą yra vienas pagrindinių LB uždavinių. Pratęsti lietuvių ir paveikiai prisidėti prie Lietuvos laisvinimo galime tik būdami organizuoti. Tai ne vieno žmogaus darbas. Jam atlikti reikia mūsų visų rankų, galvų ir širdžių talkos. Tik daugelis rankų sunkią naštą kelia. Prieš beveik šimtmetį Adomas Jakštas-Dambrauskas šią mintį taip sueiliavo: Vienas žodis ne šneka, vienas vyras - ne talka, kai du stos visados - daugiau padarys, viens pradės, kits padės - daug toliau vays. Ir t.t.

Logiškai galvojant siūlosi išvada, kad tie tautiečiai, kurie laikosi nuošaliai nuo LB, nepitaria jos pagrindiniams tikslams - lietuviybės išlaikymui ir Lietuvos laisvinimui, nors save laiko lietuviais ir dargi patriotais. Kai kurie gudruoliai gal mano, kad jie tuos ir kitus tautinius uždavinius gali neblogiau vykdyti ir būdami šalia LB. Bet tai didelė klaida, kurios pasekmės skaudžiai pajuntamos tada, kai nebegalima pataisyti. Pirmiausia tai liečia lietuviybės išlaikymą.

--- ooo ---

VOKIETIJOS LB DARBUOTOJŲ SUVAŽIAVIMAS

Šiomet vyko spalio 26-28. Po gaisro nebesant laisvų patalpų Romuvoje, posėdžiauta prieš pilį esančioje Rebstocko svetainėje. Anksčiau atvykusių būrelis LB darbuotojų su Hüttenfeldo lietuviais spalio 26 toje pačioje svetainėje vakarojo.

Spalio 27 rytą suvažiavimą atidarė Vokietijos LB valdybos pirmininkas inž. Juozas Sabas pasveikinimu. Jis ir pirmininkauti išrinktas. Sekretoriavo J. Lukošius. Visi dalyviai suvažiavimui prisistatė patys.

Inž. Juozas Sabas nušvietė LB idėjos gimimą, raidą ir ateitį. Pasaulio LB steigti paskatino VLIKo 1949 paskelbta Lietuvių Charta. Steigiamasis susirinkimas įvyko 1950 liepos 22 Schweinfurte. Vėliau paaiškėjo, kad šio suvažiavimo dalyvis J. Glemža pirmininkavo steigiamajam PLB susirinkimui. Tame susirinkime priimtas statutai ir 1950 rugpjūčio 20 įregistruotas Hannoverio apylinkės teisme. Vokietijos LB tapo juridiniu asmeniu.

Narių skaičius nežinomas. Buvo spėjama, kad 1951 jų buvo per 10.000. Emigracijai į užjūrius tęsiantis, narių skaičius kasmet tirpo. Jį labai sumažino 1968 vykdytas perregistravimas ir naujų nario knygelių išdavimas. LB tarybos rinkimuose 1983 dalyvavo tik 440 narių, nors LB priklauso dar 1.000 mūsų tautiečių.

Pirmininkas apžvelgė ir Vokietijos LB sąrangą, lėšas, veiklos sritis bei formas. Suminėjo ir Vokietijos lietuvių jaunimo sąjungos įsteigimą bei IV Pasaulio LJ kongresą 1979 Europoje, kurio pagrindiniai rengėjai dalyvauja šiame suvažiavime. LB apylinkių ir narių skaičius mažėja. Tačiau turime Vasario 16 gimnaziją, kuri rodo pažangą.

Vokietijos LB valdybos vicepirmininkas Vincas Bartusevičius kalbėjo apie lietuvių bendradarbiavimą Vokietijoje ir Europoje. Jis vyksta daugiausia LB ribose. Vokietijoje mūsų tautiečiai susitinka per centrinį Vasario 16 ir kitus minėjimus, LB darbuotojų suvažiavimuose, šiomet KÖlne per kazimierines iškilmes ir kitomis progomis. Dėl glaudesnio bendradarbiavimo stokos tarp atskirų LB apylinkių kalti esą finansiniai sunkumai.

Dar didesnę bendradarbiavimo stoką pastebėjo tarp atskirų kraštų lietuvių. Europoje jis buvo beveik visiškai nutrūkęs. Bandymas jį atstatyti yra jau kelinti metai šaukiami Europos kraštų LB vadovų suvažiavimai Lietuviškųjų studijų savaitių metu. Apžvelgęs lietuvišką veiklą Austrijoje, Šveicarijoje, Italijoje, Francūzijoje, Belgijoje, Olandijoje bei Švedijoje, darė išvadą, kad trūksta tvirtesnio bendradarbiavimo pagrindo. Su Anglija siūlytųsi bendradarbiavimas politinėje srityje. Įdomus ir Francūzijos lietuvių jaunimo sąjūdis. Vokietijos LB valdyba svarstė liet. dainų bei šokių šventės Europoje surengimą, bet kol pilis neatremtuota ir naujas bendrabutis nepastatytas, trūksta vietos.

Vokietijos LB valdybos reikalų vedėjas Justinas Lukošius įrodinėjo, kad visi lietuviai turėtų priklausyti Lietuvių Bendruomenei. Tokia ideali padėtis numatyta ir Lietuvių Chartoje. Deja, tikrovė kitokia: Vokietijoje tik dalis lietuvių yra pilnateisiai LB nariai. Kas kaltas: sąmoningas nepriartimas LB tikslams - lietuviybės išlaikymui bei perdavimui ateinančioms kartoms ir kovai už Lietuvos laisvę - ar lietuviška nepasalanka bei perdėtas individualizmas? Lietuvių Charta nėra joks įstatymas. Ji tik kreipiasi į tautinę sąžinę ir verčia susimąstyti apie savo laikysenos tikslingumą didžiųjų mūsų išsivijusių uždavinių atžvilgiu.

Vyko diskusijos, o po jų - LB apylinkių vadovų pranešimai apie pastarųjų metų veiklą.

Ona Böhminenė informavo, kad LB Bonn - Köln - apylinkei priklauso 27 nariai. Surošė 3 renginius ir prisidėjo prie kazimierinių iškilnių Kölne pravedimo. Dabartinės sudėties valdyba dirba 7 metai. Ne visi nariai sumoka solidarumo įnašus.

Vokietijos LB valdybos įgaliotinė Schleswig-Holsteinui Ieva Banevičienė pastebėjo, kad P i n n e b e r g e dviems narėms mirus ir vienai išsikėlus kitur gyventi, LB apylinkė yra likvidacijos stadijoje. Krašte dar veikia Lübecko ir Geesthachto apylinkės. Vyriausybė pažadėjo ir šiemet užprenumeruoti 5 nariams "Europos lietuvių" bei paremti Vokietijos LB valdybos Informacijas 150 DM.

M ū n c h e n o LB apylinkės veiklą nušvietė išdininkas Jonas Jurkonis. Tai viena didžiausių ir veikliausių Vokietijos LB apylinkių, turinti 61 pilnatėsių narių. Veikia vaikų darželis bei lituanistinė mokyklėlė ir taut.šokių grupė RATUKAS. Surengė Kalėdų eglutę, Vasario 16 bei Motinos dienos minėjimus ir Tautos šventę su paskaitininkais ir meninėmis programomis. Ilgiau sustojo prie apylinkės LB valdybos įnašo į Vokietijos katalikų dienas 1984 liepos 4-8. Buvo surengta paroda apie religinę padėtį Lietuvoje, pasirūpinta paskaitininkais. Išleisti 4 bendralaiškiai.

M e m m i n g e n o LB apylinkės veiklą apibūdino jos pirmininkas Kasparas Radzevičius. Tiek narių skaičiumi, tiek ir veikla pasėkmingai varžosi su Münchenu. Visa bėda, kad jau 4 metai tenka dirbti tai pačiai valdybai, kuri norėtų pailsėti. Bet niekas nenori vadovauti. Tai rečiausia apylinkė, iš renginių sugebanti gauti pelno, kurį paskirsto Vasario 16 gimnazijai, Lietuvių kultūros institutui, "Informacijoms", lietuvių kryžiui Augsburgėje atstatyti. Įsisteigė taut.šokių grupė, kurią sudaro 24 šokėjai ir kuri jau 3 kartus pasėkmingai viešai pasirodė. Vadovauja Alma Mikalauskaitė-Neumann. Miesto vadovybė siūlo surengti lietuvišką koncertą vokiečiams. Ne visi nariai sumoka solidarumo įnašus, bet dosniai auksuoja. Išsiųsta daug siuntinių Lenkijos lietuviams.

R o m u v o s LB apylinkės išdininkas Antanas Veršelis, senj., painformavo, kad apylinkės narių sąrašuose yra 62 tautiečiai. Didelė dalis Vokietijos LB tarybos narių ir visi valdybos nariai priklauso šiai apylinkei. Centriniai minėjimai ir kiti, tarp jų ir Vasario 16 gimnazijos, renginiai ruošiami šios apylinkės narių. Surengta Užgavėnių karnavalas. Pasi-
naudodant nemokamu paštu, Lenkijos lietuviams pasiųsti 36 siuntiniai. LB apylinkės valdyba paskelbė aplinkraštį, kuriuo pranešė nariams savo ketinimus: steigti mišrų chorą, suruošti N.Metų sutikimą, narių vakaronę, Užgavėnes, pavasarinę išvyką ir kt. Suvažiavimo dieną kasoje buvo 1.490,97 DM. Iš šios sumos 848,70 DM priklauso Vokietijos LB valdybai narių solidarumo įnašų.

S c h w e t z i n g e n o LB apylinkės pirmininkas Jonas Vitkus pažymėjo, kad jo vadovaujama apylinkė labai vyriška - iš 44 narių tik 1 moteris. Dar veikia ir vyrų ratelis. Per savo sueigas jis telkia pinigus, už kuriuos Vasario 16 gimnazijai nuperka kokią naudingą daiktą, kaip skalbimo mašiną, stiprintuvus orkestrui ir pan. Per pastaruosius 6 metus tam tikslui surinko 3.528,45 DM. Dabartinė LB apylinkės valdyba išrinkta š.m.liepos mėn. Kukuliai atšvęsta Vasario 16, paminėta Tautos šventė, dalyvaujant vysk.Deksniui.Kas antrą kiekvieno mėnesio sekmadienį Ketscho katal.bažnyčioje kun.Br.Liubinas laiko liet.pamaldas, po kurių susirenkama vietos svetainėje.

S t u t t g a r t o LB apylinkės valdybos išdininkė ir Vokietijos LB valdybos įgaliotinė Baden-Württembergui Zinaida Glemžienė nusiskundė tomis pačiomis bėdomis, kaip ir daugelis apylinkių. Nors narių sąrašuose apie 60 tautiečių, bet neatsiranda sutinkančių prisiimti vadovavimo našta. Ruošiami tradiciniai minėjimai, bet jie nėra gausiai lankomi. Kun.K.Senkus Kolpingo namų koplyčioje laiko lietuviams pamaldas, po kurių tų pačių namų svetainėje susirenkama kavutės ir pokalbių. Lietuvių renginiams iš krašto vyriausybės kasmet gaunama per tūkstantis DM.

B o c h o l t o LB apylinkės valdybos pirmininkas ir Vokietijos LB valdybos įgaliotinis Nordrhein-Westfalijai Jeronimas Gulbinas pranešė, kad visi lietuviški renginiai tame krašte ruošiami įgaliotinio bei jo talkininkų su finansine NRW vyriausybės parama, kuri vis mažinama. Šiemet gegužės mėn. Annaberge surengtas Motinos dienos minėjimas ir spalio 6 - šv.Kazimieroo jubiliejinių metų užbaigimas Kölne, sujungtas su Tautos švente. LB apylinkės jokios platesnės veiklos neišvysto. Apsnūdo anksčiau buvusios gan veiklios Hageno ir Bocholto apylinkės. Veikliausia Bonn-Kölno apylinkė. Nepasiseka atgaivinti Bielefeldo LB apylinkės, nors lietuvių ten netrūksta. Dedamos pastangos įtraukti į vadovavimą jaunesnius žmones.

Vokietijos LB valdybos įgaliotinis Hamburgui ir Žem.Saksonijai kun.dek. Vaclovas Šarka teigė, kad Hamburgo senatas lietuvių veiklą jau 10 metų nesidomi. Lietuviškos inteligentijos

netruksta, bet išsisklaidžiusi po įvairias grupeles. Dar šiais metais bus renkama nauja Hamburgo LB apylinkės valdyba. Du kartus per mėnesį laikomos lietuviškos pamaldos, po kurių pasivaišinama kavute ir pabendraujama.

Žem.Saksonijos krašte veikiančios LB apylinkės ruošia Kalėdų eglutes, Motinos dienas, Tautos šventes, pamini masinių trėmimų pradžios metines. Lietuviai tarp kitų 6 tautybių yra atstovaujami AGAFINE. Per šią organizaciją Žem.Saksonijos vyriausybė teikia paramą užsieniečių kultūrinei veiklai. Parama tolydžio mažinama. Vokiečių politikai bei spauda ir diplomatinės užsienio valstybių atstovybės nuolat informuojamos apie padėtį Lietuvoje. Lietuviai labai mėgsta švęsti vestuves, gimtadienius ir kitas šeimynines šventes.

S a a r o krašto LB apylinkės pirmininkas ir Vokietijos LB valdybos įgaliotinis tam kraštui Algirdas Palavinskas 25 metus vadovauja šiai LB apylinkei. Ją sudaro 30 pokarinių ateivių ir 2 karo meto pabėgėliai. Krašto valdžios metinė parama menka - tik 200 DM Tėviškės dienos surengti. Kartu atšvenčiama ir Motinos diena. Antrąjį renginį suruošia kun.Fr. Skėrys. Atvykdamas laikyti evangelikams pamaldų, atsiveža ir trejetą Vasario 16 gimnazijos mokinių, kurios po pamaldų atlieka meninę programą. Už tai dalyviai dosniai atsilygina.

Perskaityti raštu atsiųsti LB apylinkių pranešimai.

Pirmininkas V.Federavičius skundžiasi, kad B a d Z w i s c h e n a h n o LB apylinkėje trūksta lietuviško sugyvenimo ir tai kenkia veiklai. Renkami solidarumo įnašai.

B r e m e n o LB apylinkėje narių skaičius pakilo iki 22. Suruošti 2 renginiai: šv.Kazimiero jubiliejaus minėjimas ir vasaros šventė. Įvyko du narių susirinkimai.

D o r t m u n d o LB apylinkėje tik 7 nariai. Lankomi kitur ruošiami liet.renginiai.

Lebenstedto-S a l z g i t t e r i o LB apylinkėje belikę 12 pilnateisių narių. Atšvesta Vasario 16, Motinos diena. Parinkta aukų Vasario 16 gimnazijai.

L ū b e c k o LB apylinkę sudaro 33 nariai. Ruošia renginius, rūpinasi ligoniais, gražiai palaidoja mirusius. Surengė mirusiųjų minėjimą, Kalėdų eglutę, Vasario 16 šventę, masinių trėmimų pradžios 43-iasias metines, Jonines, Motinos dieną, Tautos šventę, išvyką autobusu į šv.Kazimiero jubiliejaus užbaigtuves KÖlne.

M a i n z o LB apylinkėje 26 nariai. Mirus pirmininkui V.Vilkutaičiui, apylinkei vadovauja sekretorius A.Miškelevičius. Dar šiemet numatoma išrinkti nauja valdyba. Parenka aukų gimnazijai, susimoka solidarumo įnašus.

M ū n s t e r i o /Westf. LB apylinkėje 7 nariai. Dėl lėšų stokos vieši renginiai neruošiami.

Vokietijos lietuvių moterų klubų federacijos veiklą apibūdino Romuvos klubo pirmininkė dr.B.O.Šreifeldienė. Federalinėje Respublikoje veikia 7 moterų klubai. Veikliausias Hamburgo. Romuvos klubas remia Vasario 16 gimnazijos moksleivius bei skautus, taut. šokių grupei įgijo dvejus taut.drabužius (vieną porą paaukojo pranešėja), parėmė šią vasarą Vokietijoje viešėjusias lietuvaites iš Punske, prisidėjo prie siuntinių Lenkijos lietuviams, suruošė Motinos dienos minėjimą.

Lietuvių šalpos draugijos LABDARA veiklą nušvietė nuo pat jos įsikūrimo prieš 16 metų pirmininkaujant Jonas Glemža. Pagerėjus gyventojų aprūpinimui Vokietijoje, didesnė parama teikiama Lenkijos lietuviams, ypač jaunimui, drabužiais, vaistais, knygomis. Nusiųstos 4 rašomosios mašinelės liet. organizacijoms. Bus teikiama parama Seinų apylinkės pradžios mokyklose organizuojamoms tikybos pamokoms lietuvių kalba. Punske lietuviai ketina statyti kultūros namus. Jiems pagalba irgi bus reikalinga. "Labdarai" daug padeda Kanados lietuviams.

Apie Vasario 16 g i m n a z i j o s darbą duomenų pateikė jos Kuratorijos valdybos pirmininkas tėv. Alfonas J. Bernatonis. Gimnazija su visa Romuvos sodyba nuo 1983 liepos 1 priskirta Hesseno kraštui (anksčiau buvo Baden-Württemberge). Naujieji globėjai parodė daug dėmesio mūsų mokyklai, ypač po š.m.birželio 6 gaisro, kai reikėjo statyti pagalbines patalpas bei įsigyti naujų baldų ir buv. klasių kambarius įrengti berniukams gyventi. Gaisras padarė daug nuostolių ne tik piliai, bet sunaikino bei sužalojo apie 2/3 gimnazijos bibliotekos, visus muzikos instrumentus, daug privataus mokinių ir mokytojų turto. Ateinančiais dvejais metais (pilis turi būti atremontuota iki 1986.VI.5) numatytos tokios išlaidos: berniukų bendrabučio statybai 3,5 milijonų DM (lietuvių dalis 0,5 mil.), pilies remontui apie 4 milij.DM (lietuvių dalis apie 1,5 mil.). Pusę milijono jau yra paskyrusi Baden-Württembergo vyriausybė, perleisdama pilį Hessenui. Praeityje lietuvių visuomenė jautriai reaguodavo į gimnazijos pagalbos prašymus. Mokyklos vadovybė neabejoja, kad jos dosnumas ir ateityje nebus mažesnis.

Abitūros klasėje šiemet 7 mokiniai. Pirmą kartą mūsų gimnazijos istorijoje abitūros egzaminus laikys užsienio lietuvaitė Marytė Balaišytė iš Toronto. Tėv. Bernatoniš pateikė ir daugiau duomenų apie mokinius ir mokytojus. Jie mūsų biuleteny paskelbti kitomis progomis, todėl čia nebekartojami.

Lietuvių kultūros draugijos pirmininkas Algirdas Palavinskas sakė, kad draugija įkurta prieš 9 metus, turi 51 narį (33 veiklūs). Hüttenfelde surengtas kultūrinis renginys su dail. Jūratės Lemkienės paveikslų paroda ir gražia menine programa, Freudensta - dr. J. Griniaus minėjimas ir solistės Lilijos Šukytės rečitalis.

Lietuvių kultūros instituto vedėjas Vincas Bartusevičius, M.A., pasiūlyė, kad pilies gaisras nepalietė instituto patalpų. Įkurtas prieš 4 metus Vokietijos LB valdybos iniciatyva ir veikia jos remiamas. Surengti 4 moksliniai suvažiavimai, išleisti 5 sasiuviniai juose skaitytų pranešimų. Stengiamasi įtraukti ir lituanistika besidominčius vokiečius. Įsteigta centrinė lituanistikos biblioteka, jau sutelkusi apie 4.000 knygų, ir archyvas. Prašė darbuotojus pasistengti apsaugoti nuo sunaikinimo mirusių tautiečių palikimuose vertingą archyvinę medžiagą, atsiunčiant ją LKI. Atremontuotoje pilyje numatyta geros patalpos. Lėšų kol kas pakanka, bet parama reikalinga. Stambiausias rėmėjas - Jonas Glemža, paaukojęs 4.000 DM.

Müncheno l i t u a n i s t i n é s m o k y k l é l é s bei vaikų darželio vedėja Alina Griniėnė pranešimą atsiuntė raštu. Dirba su 9 vaikučiais 4-12 metų amžiaus, padėdama tėvams įdiegti jų atžaloms lietuvišką žodį ir dainą. Ruošiamos minėjimų programėlės.

Per d i s k u s i j a s kalbėta apie priežastis, dėl kurių tautiečiai vengia stoti į LB. Nutarta paskelbti šiuos 13 punktų sutrauktus pageidavimus:

- Vokietijos LB darbuotojų suvažiavimas 1984 spalio 26-28 Hüttenfelde prašo:
- 1. remti Vasario 16 gimnaziją moraliai, pinigais ir mokiniiais;
- 2. remti Lietuvių kultūros institutą, Lietuvių kultūros draugiją ir kitas mūsų organizacijas;
- 3. ruošti eksponatus lietuviškam muziejui Hüttenfelde;
- 4. paraginti tautiečius laiku sudaryti testamentus;
- 5. Vokietijos LB valdybą teikti aktualias informacijas savo įgaliotiniams ir LB apylinkių pirmininkams;
- 6. 1985 kviesti Vasario 16 minėjimui menininkus per Vokietijos LB valdybą;
- 7. paraginti tautiečius lankyti lietuvius senokus, ligonius ir pagalbos reikalingus vienišus žmones;
- 8. ruošti Kalėdų eglutes ir lietuviškų pasakų vakarus;
- 9. prašyti vokiečius, kad transliuotų per radiją ir televiziją lietuviškas giesmes Kalėdų laikotarpy šv. Kazimiero ir mūsų tragiško egzodo 40 metais ir lietuviškas dainas Vasario 16 progomis;
- 10. parašyti vokiečių valdžiai bei atitinkamų valstybių pasiuntinybėms padėką už pagalbą ir globą egzodo metu, pokariniiais laikais bei dabar ir prašyti paramos Lietuvai ir lietuviams ateityje;
- 11. laidoti lietuvius su lietuviška trispalve, o gėlėms bei vainikams skiriamus pinigus aukoti lietuviškiems reikalams;
- 12. prašyti Amerikos lietuvius lietuviškų filmų, susuktų Romoje, Kanadoje, Amerikoje minint šv. Kazimiero jubiliejų ir per Tautinių šokių šventę Clevelande;
- 13. siųsti siūlymus, kaip pataisyti Vokietijos LB statutą.

Pirmininkas J. Sabas padėkojo visiems už pranešimus ir konstruktyvų dalyvavimą svarstybose. Kvietė nenuleisti rankų, bet ryžtingai tęsti darbą, stengiantis įtraukti į jį jaunesnių žmonių.

Po įtampaus posėdžiavimo vyko smagi vakaronė gimnazijos valgyklos salėje. Romuvos moterų klubas prigaminė didžkukuklių (cepelinų) ir parūpino gėrimėlių, o gimnazijos mokiniai pateikė meninę programą: mokyt. Arvydo Paltino vadovaujamas choras padainavo porą lietuviškų dainų, Živilės Grodbergienės išlavinta taut. šokių grupė sušoko du taut. šokius, mergaičių kvartetas sudainavo dvi daineles, o D. Korintaitė paskambino pianinu. Sugiedotas Lietuvos himnas.

Rytojaus dieną (sekmadienį) iš toliau atvykę LB darbuotojai tuoj po pusryčių leidosi kelionėn, o kiti išvažinėjo po pamaldų ir pietų.

--- oOo ---

B r e m e n

1984 rugsėjo 16 Šv. Uršulės parapijos salėje 13 šio didmiesčio LB apylinkės narių buvo susi-

rinke apsvarstyti savo organizacijos reikalų ir išsirinkti naujos vadovybės. Pirmininkavo apylinkės pirmininkas Br.Skruodys, sekretoriavo Fr.Šlenteris. Br.Skruodys pateikė veiklos apžvalgą, apimančią visą apylinkės egzistavimo laiką. Išdėtininkas Fr.Šlenteris supažindino su finansais. Šiemet lėšos padidėjo. 1984 pradžioje buvo 408,60 DM. Atsiskaitytus iš solidarumo įnašų ir sumokėjus kitas išlaidas, susirinkimo dieną kasoje buvo 429,50 DM.

Į VLB Bremeno apylinkės valdybą išrinkti: pirmininku Bronius Skruodys, sekretore Gerda Kairienė ir išdėtininke Greta Kotkienė. Vokietijos LB valdybos įgaliotinis kun.dek.V.Šarka kalbėjo apie Tautos šventę ir informavo apie lietuvių veiklą Vokietijoje. Moterys paruošė vaišių.

M e m m i n g e n

Veiklus Vokietijos LB ir sielovadoje kun.Antanas Bunga po labai sėkmingo 17 metų darbo Šv. Ulricho parapijoje Bad Wörishofene išėjo į poilsį ir š.m. rugsėjo 14 persikėlė į savo anksčiau gyventą vietą Memmingene. Dabar čia bus du lietuviai kunigai - A.Bunga ir Augustinas Rūbikas, š.m. rugsėjo 14 dalyvavęs Laisvojo pasaulio lietuvių vyskupo Pauliaus Baltakio šventinimo iškilmėse Portlande, Ma., JAV. Abu kunigai yra veiklūs visuomenininkai.

M ü n c h e n

Pabaltijo valstybių radijo programos nuo š.m.rugsėjo 8 iš Laisvės Radijo (Radio Liberty) perkeltos į Laisvos Europos Radiją (Radio Free Europe), pabrėžiant Pabaltijo valstybių priklausomumą Vakarų Europai, o ne Sovietų Sąjungai.

VLB Mūncheno apylinkės valdyba š.m. spalio mėn. išleido bendralaiškį Nr.4. Atkreipiamas dėmesys į dail.V.K.Jonyno Vilniuje duotus lietuviui patriotui netinkamus pareiškimus jo parodos atidarymo proga, aprašomas lietuviško kryžiaus pašventinimas Augsburgėje, lietuvių dalyvavimas Vokiečių katalikų dienoje Mūnchene 1984.VII.4-8, pateikiama gausių vietos kronikos žinučių netgi su nuotraukomis.

D i e b u r g

Vokietijos LB tarybos prezidiumo ir Vasario 16 gimnazijos kuratorijos valdybos pirmininkui tėvui ALFONSUI BERNATONIUI, OFM Cap., š.m. rugsėjo 16 sukako 70 metų. Tą dieną šauniai atšvestas jo jubiliejinis gimtadienis. Į lietuvių pamaldas kapucinų vienuolyno bažnyčioje Dieburge susirinko pusšimtis tautiečių. Iškilmingas šv.mišias kartu su jubiliatu aukojo Vokietijos lietuvių katal.sielovados direktorius tėv.dr.Konstantinas Gulbinas, OFM Cap., ir kun.K.Senkus. Pamokslą dienos evangelijos tema pasakė tėv.Konst.Gulbinas, darydamas išvadą, kad Dievas žmonių gyvenimą vertina pagal jų darbus, kur daugiausia sveria meilę. Bažnyčia pakiliai giedojo liet.giesmes, vargonuojant Mar.Šmitienei. Visi buvo pakviesti šventišku pietų į vienuolyną.

Jubiliatu bičiulis kun. Bronius Liubinas, "išdavė" kai kurias žinomas šeimininko silpnības iš jaunystės ir dabarties. Jau rimtai kalbėdamas teigė, kad gimnazijos neturėtume, jei nebūtų buvę Bernatonio. Didžiausia sukaktuvinė dovana jam esanti padidėjęs mokinių skaičius. Per visus vienuolyno rūmus nuaidėjo nedažnai čia girdimas lietuviškas Ilgiausių metų.

Vokietijos LB valdybos pirmininkas inž.Juozas Sabas spėjo, jog tėvelis dėl to nepaseno, kad nuolat lankosi gimnazijoje ir bendrauja su jaunimu. Linkėjo dar ilgus metus vadovauti Gimnazijai ir Lietuvų Bendruomenei.

Vasario 16 gimnazijos direktorius Andrius Šmitas sakė, kad mokinių nuomone, tėv.Bernatonis ne tuose namuose švenčia jubiliejų. Jis įtaisė gimnazijai namus, kurie yra jai pastogė daugiau kaip 30 metų. Sukaktuvininkas prisidėjo prie visų mokyklos rūmų statybos ne tik lėšų telkimu, bet ir savo rankų darbu. Numatomas statyti berniukų bendrabutis pareikalavus naujų aukų. Vėl teks prašyti tėv.Bernatonį leisti į užjūrius jų telkti. Linkėjo dar daug metų darbuotis laisvajame pasaulyje vienintelės lietuvių gimnazijos labui.

Kun.Kazimieras Senkus prisiminė tuos laikus, kai per praėjusį karą buvo Vokietijoje nacių internuoti ir su jubiliatu teko 4 savaites dalytis viena lova kalėjime. Džiaugėsi tikrai dideliais sukaktuvininko nuopelnais ir linkėjo juos dar padidinti.

J u b i l i a t a s labai nuoširdžiai dėkojo visiems už brangias dovanas ir dar brangesnį dalyvavimą jo šventėje, ypač pamaldose. Papasakojo prisiminimų iš jaunystės dienų. Kai nusibodo pas tėvą juodas darbas, panores lengvesnio, išvyko į vienuolyną Plungėje. Ten buvo statomas bendrabutis ir reikėjo sunkiai prie statybos dirbti. Kai Justinas su Salomėja (Paleckis ir Neris) išvyko į Maskvą Stalino saulės parvežti, pasakotojas patraukė į Vokietiją, kur toliau tęsė mokslą. Tapęs kunigu, dirbo vokiečių sielovadoje. Trečiojo Reicho kapituliacija

rado jį Mainzėje, kuris pateko į prancūzų zoną. Teko keltis į amerikiečių zoną, nes prancūzai ketino išduoti pabaltiečius sovietams. Atsisakęs emigracijos į užjūrius, rūpinosi lietuvių sielovada ir Vasario 16 gimnazija.

Didelis smūgis buvo pilies gaisras birželio mėnesį. Jis buvo lengviau pakeltas paaishėjus, kad turime daug gerų draugų tarp vokiečių Bonnoje ir Wiesbadene ir kad netrūksta susipratusių lietuvių tėvų, kurie siunčia savo vaikus į lietuvišką mokyklą. Ačiū jiems.

Po kavos vakarop svečiai ėmė skirstytis. Tik grupelė artimiausių draugų iš JAV-bių, Vak. Vokietijos ir DDR persikėlė į asmenines jubilieato patalpas ir dar ilgokai vakarojo.

----- xXx -----

V A S A R I O 1 6 G I M N A Z I J O J

P I R M A S I S V I E Š A S M O K I N I Ų P A S I R O D Y M A S

Po vasaros atostogų per palyginti trumpą laiką muzikos mokytojas Arvydas Paltinui pasisėkė suorganizuoti mokinių chorą, o Živilė Grodbergienei - tautinių šokių grupę. Pirmasis viešas jų pasirodymas buvo š.m.rugsėjo 30 popiet Hüttenfelde savivaldybės namuose-Bürgerhaus per metinę evangelikų parapijos šventę ir derliaus dieną. Per 300 su viršum žmonių talpinanti salė buvo perpildyta. Gimnazijos mokinių choras buvo pasitiktas ir išlydėtas garsiais plėjimais. Jis darniai padainavo porą lietuviškų dainelių.

Dar daugiau katučių susilaukė taut.šokių grupė, žvaliai sušokusi Čigonėlių ir Varkijietų. Mergaičių kvartetas (Monika Gaižauskaitė, Daiva Korintaitė, Milda Motekaitytė ir Erina Seidlerytė), ir po vasaros atostogų išsilaikęs senuoju sąstatu, nuotaikiai padainavo Nemuno klonius.

A t s i s v e i k i n o m e s u p u n s k i e č i a i s

Trečias mėnuo vyksta pamokos patogiose naujo barako klasėse. Vienai klasei, o taip pat muzikos bei darbelių pamokoms ir orkestro pratimams bei fizikos kabinetui įrengti nauji, švarūs kambariai buvusiam sandėlyje bei dirbtuvėje. Tuos kambarius įrengė, nudažė baraką iš vidaus ir iš oro, iškasė gilius griovius šildymo bei vandentiekio vamzdžiams ir elektros laidams praveisti iš gimnazijos rūmų į baraką ir naujas patalpas buvusiuose sandėliuose ir vėl juos užkasė Vitas Grigutis ir Petras Gavienas iš Punsko. Paruošiant barako pamatus, daug prakaito išliejo Rimantas Sabas ir Arvydas Herbistas. Visiems talkos darbams vadovavo ir pats dirbo Antanas Šiugždinis, senj. Barakas, jo pastatymas bei įrengimas ir kambarių paruošimas buvusio patalpose kainavo per 160.000 DM. Talkininkai atliko darbų už apie 30.000 DM, 45.000 DM paskyrė Federal.vokiečių vyriausybė, laukiama 30.000 DM iš draudimo, o 55.000 DM tikimasi gauti aukų.

Baigiantis darbams, baigėsi ir vizų laikas talkininkams iš Punsko. Rugsėjo 13 vakare gimnazijos valgykloje suruoštas jiems nuoširdus atsisveikinimas. Inicijatyvos ėmėsi mokinės. Pobūvį pradėjo Erina Seidlerytė. Padėkos žodį tarė direktorius Andrius Šmitas, pastebėdamas, kad darbas buvo pradėtas prieš 6 savaites ir jau baigtas. Dėka šių darbščių talkininkų galėjome laiku pradėti naujuosius mokslo metus naujose patalpose. Įteikė dovanas: Ant.Šiugždinui - menišką metalinį alaus bokalą, o punskiečiams - po buteliuką. Neaplenkta ir Violeta Grigutytė, talkinusi tvarkant biblioteką bei skaityklą.

Mokinės atliko meninę programėlę. Ingrida Povilianskaitė ir Gabija Diavaraitė sušoko stiliizuotą šokį. Gabija Diavaraitė, Tanja Huberytė, Astrida Kairytė ir Ingrida Povilianskaitė suvaidino susitikimą. Milda Motekaitytė padainavo dainą apie čigonus. Po programėlės smagiai pasišokta ir atsibučiuota.

E V A N G E L I K Ų I Š K Y L A Į O D E N W A L D A

Evangelikų kapelionas kun. Fr. S k é r y s vos spėjo atšvesti 65-jį gimtadienį ir štai jau suruošė 25-tą, taigi sukaktuvinę, iškylą. Su savo kelionėmis jis yra aplankęs pietų vakarų ir vidurio Federal Vokietijos žymiasias vietas su jų kultūriniais bei religiniais paminklais. Porą kartų buvo parvažiavęs net Prancūzijos sieną ir Liuksemburgą. Šiemetinei kelionei parinko rugsėjo 23 sekmadienį. Keliauti pakviėtė visus mokinius bei mokytojus ir gimnazijos personalą bei talkininkus. Susirinko 74 asmenys.

Dar prieš 9 val. pilnas dviejų aukštų autobusas linksmi nusiteikusių keliauninkų išriedėjo iš Romuvos kiemo. Saulėtą rytą žadėjo gražią dieną. Pirmoji sustojimo vieta - universitetas Heidelbergo miestas. Jame užtiksi studentų iš visų pasaulio šalių. Nemažai ir lietuvių yra trynusių jo auditorijų suolus. Tikrai keletas, o gal net ir keliolika mūsų yra

čia įsigijusių įvairių mokslų doktoratus.

Siauromis vienos krypties gatvelėmis pamažu kopdamas į kalną, autobusas savo krovinį privežė prie pat pilies vartų, kur jau savo keleivius buvo išlaipinę 25 tokie pat vežimai ir daugybė lengvųjų automobilių. Piliai ir jos sodams su įvairiais pastatais apžiūrėti skir-ta tik valanda. Reikia skubėti.

Pilis statyta 1400-1500, buvusi sugriauta ir vėl atstatyta. Visus stebina jos didingumas - apimtis, išplanavimas, nuostabi statybos technika, įmantri architektūra, gausybė įvairios paskirties įrenginių, įskaitant ir gynybinius kanalus bei bokštus, kunigaikščių gyvenamus rūmus, puotų sales, belaisvių kameras ir kit. Nei vienas nepraleido neaplankęs milžiniškos vyno statinės, talpinančios 222.000 litrų smagiai nuteikiančio skystimėlio. Kitoje mažes-nėje statinėje telpa tik 45.000 litrų vyno ir ji dar naudojama.

Iš pilies terasos atsiveria žavus vaizdas į apačioje esančio universiteto rūmus, į Neckarą su jo tiltais, laivais ir šlaitais ir į visą Heidelbergo miestą, kurio labiausiai garsus Hei-delbergas? Kiekvienas ir vokiečių kalbos neįkandantis užsienietis jums padainuos - In Hei-delberg hab' ich mein Herz verloren. Tą dieną nei vienas mūsiškių čia širdies neprarado. Kad ši laimė ar nelaimė ištiktų, reikia turbūt kiek ilgiau pakvėpuoti Heidelbergo oru, palanky-ti studentiškas smukles, diskotekas.

Tai gi visi dar sveikomis širdimis Neckarą pakrantėmis, stebėdami pro autobuso langus slen-kančius šlaitus, nusagstytus dailiomis vilonėmis ir pilaitėmis, upę plaukiančius laivus ir pašlaitėse susibūriavusius stovyklautojus bei meškeriotojus, pamažu kibi į Odenwaldą.

Sekantis kelionės tikslas - Eberstadto akmens varveklių olos. Jos pasiektos be sustojimo važiuojant pro Dielsburgą, ant aukštos kalvos pilies siena apsitvėrusi ir sena pilimi pasi-puošusi kaima, pro keturių pilių Neekarsteinacho miestą, šiltomis mineralinėmis maudyklomis išgarsėjusį Eberbachą, oro kurortu apsiskelbusį, nors gausios pramonės Mosbachą. Atvykus į Eberstadta ėmė lyti. Laikrodis rodė 12 val. Papietavę iš gimnazijos virtuvės pasiimtais muštos mėsos kepsniais bei sumuštiniais, užkandę obuoliais ir užgėrę arbatėle, skubėjo į olas, apie kurias būriavosi gausios grupės turistų.

Jei Heidelberge susidurta su keleto šimtmečių žmonių kūryba, tai čia teko stebėti per mili-jonus metų pačios gamtos sukurtas grožybes, 460 Eberstadto kaimo gyventojų iki 1970 galo nei nenujautę, kokį turta slepia jų žemė. Kalvoje už kaimo buvo įrengta akmens skaldykla, kur viena statybos firma gamino skaldą keliams tiesti. 1971 gruody, sprogdinant uolą, atsi-vėrė urvas. Radiniu susidomėjo ne tik savivaldybė, bet ir mokslo įstaigos. Radinį garsino laikraščiai, radijas ir televizija. Iki 1971 ilgus amžius 631 m ilgumo ola buvo hermetiškai uždara: į ją nepateko joks gyvas daiktas ir netrukde kūrybinio gamtos darbo. Tik 1972 ji buvo atidengta nustebusiai žmogaus akiai. Vietos administracija pritaikė olą masiniam turis-tų lankymui: viduje išgrindė takus, įrengė apšvietimą, o visa kita paliko taip, kaip gamta įtaisė.

Stebint akmens varveklus atrodo, lyg sušildytas vaškas nuo lubų ir sienomis lašėtų, su-stingdamas nuostabiais pavidalais. Pagal jų išvaizdą suteikti vardai: Baltoji Eberstedto mergelė, vestuvių tortas, dramblio straublys, bananų kekės, vargonai ir t.t. Vieni varvek-liai nuo lubų laša žemyn, tai stalaktitai, o kiti kaip grybai iš žemės auga aukštyn, tai stalagmitai. Visi savo išvaizda ir spalva panašūs į gintarą. Tik tokio dydžio gintarų tur-būt nėra - kai kurie varvekliai net 3-4 m. Yra ir adatos plonumo stalagmitų. Sako, kad per tūkstantmetį jie paauga 1 cm. Kioske gaunamas trumpas prospektas (yra brošiūrų ir su platesniu aprašymu) baigiamas: "Dar prieš žmonijos atsiradimą gamta sukūrė paminklus, liudi-jančius Kūrėjo valią, į kuriuos šiandien su nuostaba žvelgiame". Su tokiomis mintimis dau-gumas lankytojų, ir neskaite prospekto, apleidžia Eberstadto olą.

Trečia ir paskutinė sustojimo vieta - Amorbachas. Į šitą 4.000 gyventojų miestuką keliauto-jus patraukia noras pasigrožėti gryno baroko stiliaus 1742-1747 romėnų šventovės vietoje pastatyta bažnyčia ir prie jos buvusiu benediktinų vienuolynu. Šventovės baroko stilius čia lankytojui atsiskleidžia visu gražumu. Vadovas atkreipė dėmesį į puikius per 5.000 vamzdžių vargonus, labai gerai išsilaikiusius didelės meninės vertės paveikslus lubose ir sienose. Dabar vienuolyno rūmai ir bažnyčia yra kunigaikščio Leiningen šeimos nuosavybė. Benediktinų vienuolynas labai didelis, rūpestingai užlaikomas ir naudojamas profaniniams reikalams. Tre-čiame aukšte yra žalioji koncertų salė, kur buvo rengiami vienuolyno koncertai. Ji panaudo-jama ir dabar iškilmingiems koncertams.

Bibliotekos lankytojai gauna ant batų užmaunamas minkštais padais, šliures, kad neapgadintų brangių spalvoto medžio inkrustuotų grindų. Spintose sudėta per 30.000 senų knygų. Kai ku-rios labai didelės ir senos enciklopedijos bei kiti vertingi mokslo veikalai. Galima gauti

leidimas jais pasinaudoti, bet tik vietoje. Patalpos erdvios, stilingos, prabangios.

Kelionės plane buvo įtrauktas trumpas sustojimas Michelstade, bet jį privažiuvus ir lietui vis labiau įsismaginant, nuspręsta keliauti toliau. Buvo numatytas vienos valandos užtrukimas Lindenfelde, bet jį pasiekus, lietūs ėmė kibirais pilti. Niekas nenorėjo nei nosies laukan kišti. Tad bendru susitarimu, be sustojimo per Bensheimą ir Lorschą patraukta tiesiog į Hüttenfeldą.

Beveik visi keleiviai Odenwaldą lankė pirmą kartą. Ypač mokiniams iš užjūrių buvo įdomu susipažinti su šiuo nuošaliu Vokietijos rajonu. Odenwaldo kalnai aiškiai matyti iš Hüttenfeldo. Dabar jie nebeatrodys tokie paslaptingi. Visi buvo dėkingi kun. Fr. Skėriui už gražią ir naudingą sekmadienio pramogą. Juo labiau, kad visa kelionė visiems buvo veltui.

PADOVANOJO VAISIŲ IR MUZIKOS INSTRUMENTŲ

Spalio 17 gimnazija aplankė Jonas Valaitis su savo seserėčia Irena Radtke, jos motina bei broliu iš Hamburge ir padovanojo po gaisro atsikuriančiam orkestrui gitarą ir tamboriną, o virtuvei atvežė iš buvusio gimnazijos mokinio Radtkės daržo per centnerį skanių slyvų ir obuolių. Iš muzikos mokytojo A. Paltino patyręs, kad orkestrui reikalingi ir kiti muzikos instrumentai, J. Valaitis žadėjo padovanoti akordeoną ir kai ką daugiau.

M o k i n i ų t ė v ų s u s i r i n k i m a s

su gimnazijos vadovais, mokytojais ir bendrabučių vedėjais įvyko 1984 spalio 20 naujose klasių patalpose. Pirmininkavo Ričardas Baliulis, sekretoriavo Antanas Veršelis, senj. Gimnazijos finansinę ir ūkio padėtį nušvietė Kuratorijos valdybos pirmininkas tėv. Alf. Bernatonis. Mokymo ir auklėjimo reikalus paaiškino direktorius Andrius Šmitas, pranešdamas mokinių skaičių, sudėtį, išvardindamas visus mokytojus ir jų dėstomus dalykus. Iš viso yra 25 mokytojai, iš jų tik 9 turi pilną etatą. Visi patyrę, nėra studentų. Suminėjo ir laisvalaikio užsiėmimus. Buvo daug klausimų, kuriuos atsakė direktorius, inspektorius ir bendrabučių vedėjai.

Į tėvų komitetą išrinkti Ričardas Baliulis, Flora Kubutaitienė ir Romualdas Bitautas. Komitetui talkinti pakviestas Ant. Veršelis, senj. Tėvams vasario 16 gimnazijos kuratorijoje atstovaus Rič. Baliulis. Tėvų komitetas pažadėjo glaudžiai bendradarbiauti su gimnazijos vadovybe auklėjime ir telkiant aukas naujo bendrabučio statybai.

V ė l i n ė s

Nuo spalio 30 iki lapkričio 4 gimnazija atostogavo. Tik keletas mokinių tebuvo pasilikę bendrabutyje. Todėl ir kapinių lankymas nukeltas iš ketvirtadienio į sekmadienio vakarą. Po kun. J. Dėdino katal. bažnytelėje aukotų gedulingų šv. mišių ir pamokslų apie lietuvių tautos testinumą bei prasmingą mirtį, moksleiviai ir Hüttenfeldo lietuviai su deglais ir žvakutėmis nuėjo į kapines. Ten kun. Dėdinas kalbėjo apie gyvųjų ir mirusiųjų bendravimą, pavardėmis suminėjo šiose kapinėse amžiną poilsį radusių 19 tautiečių ir kartu su visais už juos pašimeldė. Tėve mūsų sukalbėjo ir į mirusiųjų gretas šiose kapinėse įsirikiuosiantį 20-tą tautietį. Ant visų kapų uždegta po keletą žvakučių. Sugrįžus namo, jomis apstatytas ir Romuvoje esantis lietuviškas kryžius.

A b i t u r i e n t ų š i m t a d i e n i s

Tradicija atsivežta iš nepriklausomos Lietuvos. Ji ir šiandien tęsiama tėvynėje, Mūsų gimnazija, puoselėjanti lietuviškas tradicijas, neužmiršo ir abiturientų šimtadienio.

Šiemet yra 7 abiturientai: 5 mergaitės - Marytė Balaišytė, Lili Burškaitytė, Monika Gaižauskaitė, Lidija Kuršytė bei Irina Seidlyertė, ir du vyrai - Gintautas Korintas ir Orinas Levšteinas. Jie su pilnu įvairių sumanymų klasės auklėtoju Aloizu Weigeliu š. m. lapkričio 10 ir surengė visais atžvilgiais šaunų pobūvi Hüttenfeldo evangelikų namų salėje. Pasikvietė visus mokytojus, administracijos bei ūkio darbuotojus, XII ir XI klasės draugus ir buvusius abiturientus; dabar jau studentus. Visi šventiškai apsirengę. Nuotaika jauki: priešakinė salės siena uždengta lietuviška trispalve, ant jos vytis. Ant staliukų uždegtos žvakutės, padėti giedamų giesmių tekstai su gaidomis, servietėlės. Netruksta ir gėrimėlių. Šviesos pri-temdytos.

Programą 20 val. pradėjo Irina Seidlyertė, paaiškindama šimtadienio tradiciją ir padėkodama renginio rėmėjams. Nuo šios nakties abiturientai pasitraukia iš kunkuliuojančio mokyklos gyvenimo ir atsideda egzaminų ruošimui. Sugiedotas Lietuvos himnas. Tai ir buvo vienintelė rimta programos dalis. Visa kita - gambiai atliktas paknibinėjimas draugų ir mokytojų. Kai kurie gabalėliai ir viešojo scenoje nepadarytų gėdos jų autoriams.

Oriai akademiškai apsirengęs Orinas Levšteinas artistišškai perskaitė savaip perdirtą Fausto monologą. XI klasė - Daiya Bartkevičiūtė, Joachimasis Freteris, Robertas Funkas, Edita Kirkickytė, Milda Motekaitytė ir Tomas Veršelis - choru padainavo gimnazijos gyvenimui pritaikytą H.Heines Lorelei (Ich weiss nicht...), o visa salė - Ergo bibamus vokiškai. Mokyt.Br.Lipšienė iškilmingai perskaitė ir kiekvienam abiturientui įteikė pusatestačius su kiekvieno charakteristika.

Kulminacinį humoro ir sąmojo tašką pasiekė XIII klasės testamentas su savo įpėdinių, t.y. ateinančių metų abiturientų (XII klasės - Ingos Bitautaitės, Arvydo Herbsto, Stepono Kairio, Daivos Korintaitės ir Akselio Tydekso) apibūdinimu. Skaitė Gintautas Korintas lietuviškai (spėjama, kad jis ir autorius) ir Monika Gaižauskaitė vokiškai. Neliko skolingi ir dvyliktokai. Ir jie parodė, kad moka nemažiau kandžiai traukti per dantį, nepagailėdami nei mokyt.A.Weigelio. Lietuviškai skaitė A.Herbstas, vokiškai - St.Kairys.

Dvyliktokai pareikalavo abiturientų globėją mokyt.A.Weigelį išpirkti savo globotinius, ką jis miriai ir padarė, sumokėdamas už kiekvieną įvairiomis gėrybėmis, kurių prisirinko didelis krepšys. A.Weigelį apdainuojanti kupletą sudainavo abiturientai, vadovaujami komiko J.Freterio su gitara. Po visos salės sudainuoto studentų himno Gaudeamus igitur, prasidėjo vakarienė, susidedanti iš didžkukulių, kurių nepaprastas mėgėjas yra A.Weigelis. Šokius pradėjo abiturientai, išgyjuodami su žvakutėmis į aptemdytą salę.

----- xXx -----

IŠKILMINGAS ŠV.KAZIMIERO METŲ UŽBAIGIMAS KÖLNE

Po Šv.Tėvo surengtų kazimierinių iškilmių Šv.Petro bazilikoje Vatikane š.m. kovo 4, po išpūdingo jubiliejaus paminėjimo Notre Dame katedroje Paryžiuje kovo 25, po šaunių iškilmių Šv.Ulricho bažnyčioje Bad Wörishofene balandžio 8, po Liet.katal.bendrijos kazimierinių metų uždarymo rugsėjo 1 ir 2 Toronte, nekalbant jau apie šv.Kazimiero jubiliejaus minėjimus Lietuvoje, ir Vokietijos lietuviai paveikiai įsijungė į šventojo karalaičio pagerbimą ir pagarbinimą. Pagrindiniai minėjimo rengėjai - Vokietijos liet.katal.sielovados direktorius tėv.dr.Konstantinas Gulbinas, OFM Cap., Vokietijos LB valdybos įgaliotinis Nordrhein-Westfalijai Jeronimas Gulbinas, kun.Kaz.Senkus, kun.dek.V.Šarka, talkinant Vokietijos LB valdybai bei mūsų draugams vokiečiams.

Š.m. spalio 6 popiet į vyskupijos namus Maternushaus susirinkę lietuviai su vėliava atžygiavo į katedrą KÖlne. Šv.mišias aukojo vysk.Klaus Dick su savo padėjėju užsieniečių reikalams prel.dr.J.Koenen, liet.vyskupu Antanu Deksniu, Šv.Kazimiero kolegijos Romoje vicerektorium kun.Algimantu Bartkum, Vokietijos liet.katal.sielovados direktorium tėvu dr.Konstantinu Gulbinu, kun.dek.Vaclovu Šarka ir kun.Petru Girčium.

Pamokslą pasakė vysk.K.Dick. Jis klausė, kodėl po 500 metų mes prisimename ir garbiname šv. Kazimierą, kai jo broliai karaliai težinomi tik tiems, kurie mokosi istorijos. Pas šventuosius laikas matuojamas kitais matais. Jei šv.Kazimieras būtų pasirinkęs žemiškus matus, jis šiandien, kaip ir jo broliai, būtų pasislėpęs istorijos lapuose. Šv.Kazimierą garbina ir lietuviai, ir lenkai, ir vokiečiai ir kitos tautos. Pas šventuosius tautų ir valstybių ribos neturi reikšmės. Šv.Tėvas prieš mėnesį norėjo kazimierinių metų užbaigimą švesti Vilniuje prie šventojo karsto, bet buvo sutrukdytas žemiškųjų užtvary. Tačiau jos negali užkirsti kelio mūsų maldoms pasiekti persekiojamuosius. Kvietė melstis už juos į šv.Kazimierą.

Evangeliją, lekciją ir maldavimus, į kuriuos buvo įjungtos maldos už persekiojamą Lietuvos Bažnyčią, už kunigus Svarinską bei Tamkevičių ir kit., skaitė lietuviškai ir vokiškai kun. A.Bartkus, tėv.dr.K.Gulbinas, kun.P.Girčius, kun.dek.V.Šarka ir vokiečiai. Meldėsi apie 2.000 lietuvių ir vokiečių. Vysk.Antanas Deksnys išseivijos liet.vyskupų vardu dėkojo arkiv.kardinolui Hfneriui už leidimą pasinaudoti katedra ir vysk.K.Dickui - už šv.mišias su pamokslu. Pastarajam įteikė šv.Kazimiero medalį, užtikrindamas, kad tikinčiųjų maldos suteikia persekiojamiems lietuviams stiprybės ir pasitikėjimo savo tikėjimo broliais.

Solistų Nelės Paltinienės, Bronės Spies-Gailiūtės, kun.K.Senkus, Vasario 16 gimnazijos choro ir visų maldininkų giedamos giesmės darniai skambėjo milžiniškoje šventovėje. Altorius buvo papuoštas gražiomis gėlėmis, visi gimnazistai ir dauguma liet.moterų buvo apsirengusios taut. drabužiais.

Iš katedros su liet.trispalve visi nužygiavo į Maternushaus namus. Prisirinko apie 300 tautiečių. Erdvi salė buvo papuošta Lietuvos bei Vak.Vokietijos vėliavomis, dideliu vyčiu ir gėlėmis. Čia iškilmę pradėjo Vokietijos LB valdybos vicepirmininkas Vincas Bartusevičius, pasveikindamas garbinguosius svečius - vysk.A.Deksnį, prel.dr.J.Koenen ir katedroje šv. mišias aukojusius liet. kunigus, Pro fratibus redaktorių Seb.Labo, S.J., seseris vienuoles ir kitus. Atsiprašė negalėję dalyvauti iškilmėse ir sveikinimus atsiuntė raštu KÖlno

arkiv. Joseph kardinolas Höffner, Vokiečių vyskupų konferencijos sekretorius prel. Wilhelm Schötzler, užsieniečių sielovados vadovas prel.dr.Raimund Amann, Vokiškųjų santykių federal. ministeris Windelen, užsienio reikalų viceministeris dr.Alois Mertes, Žmogaus teisių komisijos Europos parlamente pirmininkas dr.Jäger, Latvių bendruomenės NRW pirmininkas Pr.Valters. V.Bartusevičius sveikino ypač nelietuvius, džiaugdamasis, kad tą sunkiausią mūsų istorijos valandą atėjo kartu paminėti Persekiojamą Bažnyčią ir tikinčiuosius.

Kiekviena tauta amžių slinktyje, anot jo, pagimdo moterų ir vyrų, kurie savo veiksmais ir idėjomis padaro didelę įtaką į politinį ir religinį jos supančios visuomenės gyvenimą. Šiandien susirinkome paminėti mūsų karžygių, kurių pamaldumo pavyzdžiais laikosi tauta ir kurie rodo jai kelią į geresnę ateitį, įkvėpdami drąsos ir pasitikėjimo beviltiškose valandose. Minėsime ir tuos, kurie nesilenkia netiesai, bet reikalauja žmogiško traktavimo sau ir kitiems. Minimė Lietuvos Globėjo 500 metų mirties sukaktį, kurio kaulai ilsisi Lietuvos sostinėje Vilniuje ir kuri mini viso pasaulio lietuviai. Jo dėka tikėjimas įsmigo giliai į lietuvių širdis, subrendo ir išsilaikė. Niekados nebuvo kariu nei karvedžiu, virto pasipriešinimo ir kovos simboliu.

Teisinga būtų čia paminėti ir priespaudą kenčiančią tautą, tapusią nežmoniškos sistemos auka. Tačiau šiandien pirmiausia galvojame apie mūsų dienų karžygius bei didvyrius, kankinamus darbo stovyklose bei kalėjimuose, įkištus į psichiatrines ligonines, šmeižiamus ir išjuokiamus bei viešai prakeikiamus, leidžiančius ir skleidžiančius pogrindžio spaudą, rašančius ir pasirašančius prašymus, reikalaujančius sąžinės ir religijos laisvės, kurią ir valstybės įstatymai laiduoja.

Dipl. ekonomistė Diethild Treffert, Katalikų žinių agentūros KNA redaktorė, daugelio straipsnių vokiečių spaudoje apie Lietuvos Bažnyčią autorė, savo paskaitoje parodė didelį dabartinės Lietuvos padėties pažinimą. Anot jos, nors šv.Kazimieras gyveno prieš 500 metų, bet ir šiandienos politikai galėtų daug ko iš jo pasimokyti. Anų laikų karalių rūmuose daugeliu atžvilgių padėtis buvo panaši į padėtį mūsų parlamentuose. Kazimiero tėvas karalius 22 metų sūnui buvo pavedęs valstybės tvarkymą. Per 3 metus jaunas valdovas apvalė valdžios aparatą, aptvarkė finansus, pagerino vargšų padėtį. Čia prelegentė supažindino su šv.Kazimiero gyvenimu. Po mirties jo garbinimas bematant paplito Lietuvoje, įgaudamas politinį aspektą. Šv.Kazimieras buvo ir iki šiol laikomas lietuvių užtarėju kovose su rusais. Dėl to rusai, užėmę Lietuvą, uždraudė jo garbinimą: Šv.Kazimiero bažnyčią atidavė ortodoksams, o šiandien joje įrengtas ateizmo muziejus. Ir šiemet kazimierinės šventės buvo visais įmanomais būdais trukdomos: per pamaldas kovo 4 Vilniuje Šv.Petro ir Povilo bažnyčioje išjungti garsintuvai, Šv.Tėvo telegrama pavėluota įteikti, kad negalėtų būti perskaityta per iškilmes ir pan.

Prelegentė pasakojo savo išpūdžius iš lankymosi Lietuvoje. Jaučiamas stiprus rusinimas ir nemenkesnis lietuvių priešinimasis. Kai ji, būdama Kaune, ir norėdama pamatyti Kalantos susiėginimo vietą, vieną moterį paklausė kur yra teatras, tai nustebusi išgirdo atsakymą, kad Kalantos aikštėje. Vėliau paklaususi dar dvi moteris, susilaukė tokio pat atsakymo ir dar su paaiškinimu, kad visi kauniečiai vietą prie teatro vadina Kalantos aikšte. Jai buvo sakoma, kad Lietuvoje yra per tūkstantis slaptų vienuolių. Tai palyginti kelis kartus daugiau, negu katalikiškose Vakarų šalyse.

Prelegentė nepraleido nesuminėjusi išpūdingo klaipėdiečių prašymo Brežnevui gražinti kulto reikalams suprofanintą Taikos Karalienės bažnyčią, 3/4 visų Lietuvos kunigų pareiškimo, kad jie nevykdys kanonams prieštaraujančių sovietinių įstatymų ir t.t. Suėmus Tikinčiųjų teisėms ginti komiteto steigėjus kunigus Svarinską ir Tamkevičių ir nuteisus dešimtmetinėmis sunkių darbų bei tremties bausmėmis, į jų vietą stojo kiti. Dabar TTGK dirba pogrindy.

Paskaitininkė sakė, kad vokiečiai turėtų ištiesti pagalbos ranką Lietuvai ir ypač skaudžiai persekiojamiems jos tikintiesiems. Lietuva ne be vokiečių kaltės (priminė Molotovo-Ribbentropo 1939 pakta) buvo 1940 okupuota. Progų padėti daug, bet vokiečiai vengia jomis pasinaudoti. 1983 sausio 13 Europos parlamentas priėmė rezoliuciją, reikalaujančią deklonizuoti Pabaltijį, ir pavadė Vak.Europos valstybių vyriausybėms įteikti ją Jungtinėms Tautoms. Vokietijos vyriausybė Europos parlamento pavedimo nevykdė. BĀTUNo prašoma, Airijos vyriausybė šiemet pasiūlė Jungtinių Tautų visuotiniam susirinkimui svarstyti Europos parlamento rezoliuciją dėl Pabaltijo dekolonizavimo. Airijos siūlymą parėmė tik prancūzai, o vokiečiai tylėjo. Pabaltijo tautų kalbomis programos turi JAV-bių radijo transliacijos (Amerikos balsas Vašingtone, Laisvosios Europos radijas Munchene), Vatikano radijas. Deutsche Welle savo transliacijose pabaltiečiams vietos neturi. Politinė nesąmonė esanti pastangos išlaikyti status quo Europoje. Tai stagnacija. Kur paneigiama žmonių ir tautų laisvė, ten reikalingas veiklumas. Tai krikščioniška pareiga. Klausytojai plojimu išreiškė savo pritarimą kalbėtojos mintims.

Solistai Nelė Paltinienė ir kun.K.Senkus pagiedojo "Neapleiskite mūsų, Motinėle" ir su visa sale - Lietuvos himną.

Po pertraukos meninėje dalyje susikaupus išklaudyta 4 dalių Johannes Brahms sonatos H-dur, op.8, kurią virtuoziškai atliko Michael Kollars (smuikas), Emil Klein (vijolenčelė) ir prof. dr. Raminta Lampsatyte-Kollars (fortepijonas). Kitą programos dalį atliko Vasario 16 gimnazijos dainų ir šokių ansamblis. Tautinių šokių grupė, vadovaujama Živilės Grodbergienės, pakaitomis su dainininkais, sušoko Malūną ir Varkijietį. Buvo numatytas ir Čigonėlis, bet dėl užsitiesusios programos ir virtuvės darbininkų grasinimo palikti be vakarienės, turėjo būti išleistas. Muzikos mokyt. Arvydo Paltino vadovaujamas mokinių choras darniai sudainavo Budriūno Tėviškėlę ir dvi gražias mūsų liaudies dainas - Lakštingalėlę bei Giedu dainelę. Mergaičių kvartetas - Monika Gaižauskaitė, Daiva Korintaitė, Milda Motekaitytė ir Irina Seidlerytė - nuotaikiai perteikė B.Gorbulskio Nemuno klonius, M.Petrausko Vakarą ir A.Raudonikio Krantų gėlę. Milda Motekaitytė solo St.Šimkaus Pavasario dainele priminė praėjusius pavasarius.

Po bendros vakarienės Maternhaus restorane vyko draugiška vakaronė. Šokiams smagiai grojo Petrikaitis su žmona, o dar smagiai šoko gimnazistai ir kitas jaunimas. Patalpos buvo pakankamai erdvios ir grindys slidžios. Per šokių pertraukas atsikvėpti maloniai kvietė gaušūs staliukai. Deja, 23 val. mokiniai su savo vadovais ir bendrakeleiviais turėjo išvažiuoti nakvynės į Jaunimo namus (Jugendherberge). Likusieji ir toliau vakarojo.

Jaunimo namai Siegestr. nauji ir gan gerai įrengti. Vasario 16 gimnazijos keleivių dėmesį atkreipė laukiamajame iškabintas senas Europos žemėlapis (EVROPA recens descripta à Guilielmo Blacuw), kur Lietuva siekia nuo Baltijos iki Juodųjų jūrų.

Rytojės dieną (sekmadienį), porą valandų sustoję prie katedros ir susipažinę su Kėlno centru, vidurdienį visi 52 gimnazijos keliauninkai turistiniu autobusu leidosi namo, grožėdamiesi puikiais pareinio vaizdais.

Be Vasario 16 gimnazijos ekskursijas autobusais į kazimierines iškilmes Kėlne dar buvo suorganizavę kun.K.Senkus iš Stuttgarto ir kun.dek.V.Šarka iš Hamburgo.

--- oOo ---

PAMINĖTOS DR. JONO GRINIAUS MIRTIES METINĖS

Vienas geriausiai nusisekusių Lietuvos kultūros draugijos renginių buvo šiemet rugsėjo 8 ir 9 Freudenstade (Schwarzwald) dr. Alinos Veigel-Plechavičiūtės puikiuose namuose suruoštas dr. J. Griniaus 4-ųjų mirties metinių minėjimas ir L.Šukytės koncertas.

Šeštadienį dar prieš 12 val. susirinko apie 30 lietuviška kultūra besidominčių tautiečių. Renginį pradėjo LKD pirmininkas Algirdas Palavinskas. Jis su Paulina Ivinskiene skaitė iš dr. J. Griniaus dramos "Gulbės giesmė" tas vietas, kur Lenkijos senato suvažiavime karalienė Bona prakeikia savo sūnų karalių Žygimantą už jo vedybas su Barbora Radvilaite.

Po labai skanių pietų lituanistikos dėstytojas Frankfurto universitete Vincas Natkevičius, M.A., pastebėjo, kad lapkričio 10 sueina 4 metai nuo dr. J. Griniaus mirties. Jis buvo vienas Lietuvos kultūros draugijos steigėjų, visuomenininkas, rašytojas, literatūros kritikas bei pedagogas, tad vertas prisiminti. Apžvelgęs jo nueitą kelią, visuomeniniame gyvenime išverstą gilią vagą, ilgiau sustoję prie literatūrinės kūrybos ir kritikos. Suminėjęs redaguotus žurnalus ir sukurtus veikalus, giliau pažvelgė į GULBĖS GIESMĘ, laimėjusią Lietuvos rašytojų draugijos premiją, glaustai nupasakodamas jos turinį ir suminėdamas daromus priekaištus - per maža jausmingumo, trūksta, anot Maceinos, ryškesnio vertybių sankirčio. Meišniškai vertingesnė esanti "Stella maris", kur susiduria dvi vertybės - motinystė ir mergystė. Gretindamas Grinių su kitais liet. dramaturgais nurodė, kad atsilieka nuo B.Sruogos, bet pralenkia Anat. Kairį ir daugelį kitų.

Didieji Griniaus nuopelnai priklauso literatūros kritikai. Tai nedėkingiausia rašliavos sritis: pasitaiko prašauti ir pro šalį, išgyti priešų net ir iš draugų. Grinius doriniais sumetimais pėrnėlyg nuvertino Škėmos "Baltąją drobulę", Mero "Striptyzą" ir pėrvertino A. Kairio "Damoklo kardą". Geriausiai jam pavyko aptarti krikščioniškuosius kūrėjus - Donekaitį, Putiną, Vaižgantą ir kit. Kai kas nelaiško jo rimtu kritiku dėl to, kad viską matuoja pasaulėžiūrinio mastu. Priekaištas tik dalinai teisingas. Negalima dėl to paneigti jį kaip kritiką. Net marksistai okup. Lietuvoje laikė jį rimtu literatūros kritiku, sakydami, kad ikikarinėje Lietuvoje tik Kostas Korsakas ir Jonas Grinius buvo verti kritiko vardo. Literatūros kritikai dr. Grinius statė rimtus reikalavimus. Anot jo, kritika yra kūrinio meninės visumos vertinimas, kur savo vieta randa ir pasaulėžiūriniai kriterijai. Vadovaujasi objektyvuojančia intuicija, dalyvaujant visoms pažinimo galioms, nuspalvintoms jausmų, bet neišskiriant ir proto. Ypač paisytini etikos reikalavimai. Grinius iškėlė integralinio

kritikos metodo vertę. Jo literatūros kritikos ištakos - Maritain, Ad.Jakštas, St.Šalkauskis. Grinius laikytinas didžiuoju lietuvių literatūros kritiku. Mūsų literat. kritika buvo ir yra pasaulėžiūrinė. Iš jos bando išsilaisvinti dabartinė kritikų karta.

Per diskusijas kalbėtojas prisipažino, kad ruošia monografiją apie dr.Grinių. Velionis atlaidžiai žvelgė į jaunus talentus, bet nesileido į kompromisus pasaulėžiūriniais klausimais.

Po kavos atsiminimus apie dr.J.Grinių papasakojo buvusieji draugai, mokiniai ir bendradarbiai. Kalbėjo J.Glemža, kun.K.Senkus, dr.J.Norkaitis, dr.A.Veigel, J.Lukošius, tėv.Alf. Bernatonis, V.Natkevičius, išryškindami jo būdą, pasaulėžiūrą, įpročius. Buvo pastebėta, kad nors velionis kukliai gyveno, bet jo butas buvo tikras lietuviškas muziejus, kuriuo ypač rūpinosi ir tebesirūpina ištikimoji jo gyvenimo palydovė Alina. Ji dėkojo visiems, prisidėjusiems prie surengimo šio minėjimo.

Po lengvų užkandėlių visi išskubėjo į iškiliosios solistės Lilijos Šukytės koncertą-rečitalį Sakalų mokykloje (Falkenschule). Susirinko pusšimtis LKD suvaziavimo dalyvių. Prof.dr. Vytenio M.Vasyliūno palydima solistė su jai įprastu įsijautimu padainavo po penketą R.Wagnerio ir J.Brahms'o vokiškų dainų. Po trumputės pertraukos nuotaikiai perteikė J.Gruodžio bei Vl.Jakubėno komponuotas lietuviškas dainas ir V.Klovos bei J.Gruodžio harmonizuotas mūsų liaudies dainas. Skambėjo pasigėrėtinai - ir tyliausios gaidos pasiekė klausytojų ausis. Kai jie nenorėjo solistės nuo scenos paleisti, priedu padainavo Ne margi sakalėliai ir Gute Nacht... Bet neatsisveikino, o visą vakarą pasiliko su vakarotojais.

Po koncerto sugrįžus į svetingus dr.Alinos Veigel namus, šauniai puotauta. Gausius ir skanius valgius labai įmantriai paruošė Asta Glemžaitė bei Rič.Daunoras, talkinant vienam Lenkijos lietuviui ir pagalbininkėms. Neutrūko ir rinktinių gėrimų, nors, kaip kultūrininkams ir pritinka, nedaugelis jais pasinaudojo. Suskamb'o linksmos dainos. Tik apie vidurnaktį įsilinksminę svečiai pradėjo skirstytis nakvynės į artimuosius viešbučius.

Bet sekmadienį niekas neprimiegojo pamaldų kaimyninio Šv.Elzbietos kūhauzo koplyčioje. Šv. mišias aukojo ir pamokslą apie kultūrą bei religiją pasakė kun.K.Senkus. Ypač gražus buvo giedojimas, į kurį paveikliai buvo įsijungę solistės Nelė Paltinienė ir Bronė Spies-Gailiūtė, P.Ivinskienė, A.Grinienė bei kitos gražiabalsės moterys ir vyrai. Solo giedojo jau seniau begirdėtas Ričardas Daunoras. Vargonavo prof.dr.V.M.Vasyliūnas.

Dr.Alina Veigel visus pakvietė nenumatytų pietų, kurie buvo lyg ir vakarykščios puotos tąsa. Tik popiet, dėkodami rengėjams ir ypač namų šeimininkei, svetingai sutikti ir lietuviškai pavaišinti, išklause nedažno lygio paskaitos ir koncerto, visi išvažinėjo namučiu, palikdami tik draugijos valdybą posėdžiauti.

--- oOo ---

LIETUVIŲ KULTŪROS INSTITUTO MOKSLINĖ KONFERENCIJA

Šiomet vykusi spalio 19-21 Hüttenfelde, buvo ketvirtoji. Kadangi Romuva po gaisro nebeturi didesniems sambūriams tinkamų patalpų, posėdžiauta Kurpfalzo restorano naujai įrengtoje erdvioje svetainėje. Tiek toje pat svetainėje spalio 19 vykusi vakaronė, tiek ir paskaitos sutraukė po apie 40 dalyvių.

Užtat LKI vedėjas Vincas Bartusevičius, M.A., spalio 20 rytą atidarydamas suvažiavimą, galėjo pasidžiaugti LKI stiprėjimu. Jis dėkojo visų suvažiavimų paskaitininkams (kai kurios paskaitos išspausdintos atskirais leidiniais) ir kitiems talkininkams. Nemažesnė padėka priklausanti ir tiems rėmėjams, kurie pinig. aukomis sustiprino LKI. Stambiausi aukotojai: Jonas Glemža - 4.000 DM, tėv.Alf.Bernatonis - 500 DM, LKI valdybos sekretorius dr.K.J. Čeginskas Liet.katal.bendrijos jam skirtos premijos dalį 774 DM atidavė LKI, ir kit.

Pirmąją paskaitą skaitė meno istorikas dr.Povilas Reklaitis iš Weimaro/Lahn Profesoriaus V. Gaigalaičio archyvo likimo klausimu. Žymusis Klaipėdos krašto lietuvių veikėjas, lietuvių kultūros istorikas ir evang.teologijos prof. kun.dr.Vilius Gaigalaitis (1870-1945) buvo sudaręs prieš karą stambia biblioteką ir archyvą. 1939 Hitleriui okupavus Klaipėdos kraštą, prof.Gaigalaitis pasitraukė į Didž.Lietuvą, bet 1941 turėjo repatrijuoti į žmonos tėvynę. Apsigyveno Brettene (Baden). Šitų persikėlimų pasėkoje prof.G. savo rinkinius turėjo patikėti įvairiems asmenims Lietuvoje. Dalis šito turto žuvo karo liepsnose, betgi po jo mirties 1945.XI.30 dar vis nemažai archyvo turėjo jo našlė Marie Gaigalaitienė Brettene, kur ji iki savo mirties 1965 dalį šitos medžiagos paskolino kai kuriems egziliniams Maž.Lietuvos veikėjams, spaudos darbuotojams, gi dalį knygų leido deponuoti Prūsijos kultūros fondo valstybinėje bibliotekoje Marburge, nuo 1976 V.Berlyne. Dr.Reklaitis atsiminimų forma nupasakėjo, kaip jam besidarbuojant moksliskai bei tarnybiškai Vokietijos bibliotekose bei kolekcionuojant lituanistinę archyvinę medžiagą, nuo 1956 pakartotinai tekdavo susidurti su šito

nuostabaus prof.G. palikimo fragmentais, pranešė savo stebėjimus, kaip buvo administruojamas Gaigalaičio bibliotekos depozitas Marburge. Prelegento nuomone, dar ne vėlu išaiškinti prof.G. bibliotekos ir archyvo likimo istoriją ir bent dalinai rekonstruoti išblaškyto archyvo turinį, visų pirma bandant bent suregistruoti išlikusias jo dalis.

Antrą priešpietinę paskaitą skaitė dipl.bibliotekininkas Artūras Hermann iš Bammentalio/Heidelberg, apie Liuteronų Bažnyčią pokario Lietuvoje. Pradžioje pastebėjo, kad apie Lietuvos katal.Bažnyčią daug rašo pogrindy leidžiama jos Kronika, gi apie liuteronus beveik nieko nežinome. Iš tikro gi ir liuteronuose vyko dėmesio vertas sąjūdis, ne tiek nukreiptas į pasipriešinimą sovietams, kiek į savo bažnytinės organizacijos problemų sprendimą.

Liuteronų Bažnyčia Didž.Lietuvoje iki sovietų okupacijos buvo savaranki. Klaipėdos krašte ji buvo įjungta į Vokietijos liuteronų Bažnyčią. Po 1941 repatriacijos Lietuvoje liko tik 25.000 liuteronų (15.000 lietuvių ir 10.000 latvių) su 5 kunigais. Po II pas.karo Lietuvos liuteronuose labai sustiprėjo surinkimininkų sąjūdis, pagyvines religinį gyvenimą. Jis ėmė kištis ir į parapijų tvarkymą, kas nepatiko klebonams. Norėdami išlaikyti seną tvarką, vengė šaukti sinodą. Jis sušauktas tik 1955 gegužės 22 Kretingoje. Per porą valandų sudaryta vadovybė, priimtas statutai ir išsiskirstyta. Surinkimininkai jį nepripažino. Daugiau kaip pusė sinodalų surašė memorandumą. Juo sinodo organizatoriai ir naujieji vadovai apkaltinti neteisingu balsų skaičiavimu ir kitais neteisėtumais.

Sovietai nesikišo į liuteronų vidaus kiverčius. Jie jiems patiko, nes silpnino Bažnyčią. 1970 sušauktas antras sinodas. Ir tada laimėjo oficialioji Bažnyčia. Statutu sustiprintas Konsistorijos pirmininko autoritetas. Juo išrinktas kun.Kalvanas, paskelbtas senjėru, o vėliau ir vyskupu. Dabar Lietuvoje yra apie 30.000 liuteronų, sudarančių 27 parapijas (20 lietuvių ir 7 latvių), kurias aptarnauja 10 kunigų. Nėra kunigų seminarijos. Kunigais ordinuojami labiau apsitrynę sakytojai.

Po paskaitos vyko gyvos diskusijos, kuriose dalyvavo kun.Fr.Skėrys, Elena ir Rič.Baliuliai, dr.St.Šereika, Lepa, kun.J.Dėdinas, kun.Br.Liubinas, kun.M.Klumbys ir kiti. Pastarasis 1959 gale repatriavo į Vak.Vokietiją. Dabar rašo veikalą, kuriame žada nušviesti Lietuvos liuteronų problemas.

Po piet visi prelegentai paskaitas skaitė vokiečių kalba. Jola Schabenbeck-Ebers, kilusi iš Lenkijos, dabar gyvenanti Heidelberge, besidoktorizuojanti Hamburgo universitete, savo disertacijai pasirinko temą apie Lietuvos įvaizdį (metaforą) Adomo Mickevičiaus, Česlovo Milašiaus ir Konvickio kūryboje. Su ja dabar ir supažindino gausius klausytojus.

Paskaita buvo neilga, schematiška. Visi trys rašytojai gimę Lietuvoje, bet kūrė emigracijoje: Mickevičius ir Milašius geografinėje emigracijoje Prancūzijoje bei JAV-bėse, o Konvickis - dvasinėje, nes gyvena Lenkijoje, bet varžomas komunistinės cenzūros. Klausytojams išdalino 3 lenteles, išryškinančias bendrus tų trijų rašytojų kūrybos elementus. Pirmoji lentelė pavadinta Lietuva - įvaizdis, susidaręs iš tėviškos netekimo, ilgesio bei liūdesio. Antroje lentelėje aptariami romantiškieji elementai - moralinis atsinaujinimas, tautos balsas, aukštėjimas praėities. Trečioje lentelėje išvardinti bendrijiniai elementai: kraujo bendrumas, šeimos dvasia, papročiai, tikėjimas ir pan. Minimas Lietuvos ir Ukrainos gamtovaizdis.

Per pokalbius doktorantė sakėsi buvusi labai nustebusi, patyrusi kiek daug žymių lenkų yra lietuvių kilmės.

Turbūt pirmą kartą lietuvių renginy pasirodė tikri prūsai - Gerd Littiko Kauffmann ir jo žmona Rūtelė iš Dieburgo. Savo pranešimo temą Gerd Littiko Kauffmann išreiškė klausimu: Prūsai, ar dar ir tokių yra? Kad jų dar yra, galėjo savo akimis pamatyti per 30 žmonių auditoriją. Prelegento žiniomis, Vokietijoje apie prūsus viešai kalbama pirmą kartą. Nemažą nuostabą sukėlė 1971 pasirodžiusi Heinrich Gerlach knyga "Nur der Name blieb", kur nušviesta tragiška prūsų praeitis. Sovietų nelaisvėje 1944 iš Rytprūsų kilę kareiviai svarstė galimybę sudaryti Pabaltijo santarvę, kurios vienas narys būtų Prūsija. 1980 Dieburge Rūtelė Kauffmann įkūrė prūsų ratelį TOLKEMITĄ. Kvietė į jį dėtis be jokių išipareigojimų. Ratelio tikslas - steigti Prūsų kultūros institutą, kur galėtų būti rašomi moksliniai darbai. Pranešė kas ir ką apie prūsus yra rašęs ir rodė jų veikalus. Tolkemita yra išspausdinusi apie 10 leidinėlių, kuriuos išdalino klausytojams. Pageidavo savo knygoms ir archyvui gauti kampa Lietuvių kultūros institute, kai jis gaus erdvas patalpas atnaujintoje pilyje.

Trumpą pranešimą pateikė LKI archyvo vedėjas dir.Andrius Šmitas. Archyvas dar užuomazgoje. Kai kurios apylinkės yra atsiuntusios savo bylų, tvarkoma archyvinė medžiaga iš dr.P.Karvelio, mokyto.Sal.Antanaičio, J.Krikščiūno palikimų. Laukia pergabenimo prel.J.Avižos archyvas.

LKI bibliotekos vedėjas dipl.bibliotekininkas Artūras Hermann sakė, kad kuriama grynai lituanistinė biblioteka. Tik tokios knygos į ją priimamos. Jei neatsiras daugiau talkininkų, turimas per 4.000 knygų pajėgsias sukataloguoti tik per 4-5 metus. Bet biblioteka nuolat pa-

pildoma. Pageidaujami ypač nauji leidiniai. Jei jų nebus gauta, teks pirkti.

Po vakarienes ilga pranešimą apie Pabaltijo kultūrinio turto gelbėjimą pateikė Otto Bong. Gimęs Švedijoje, užaugęs Rygoje, kur studijavo archeologiją. Po II pas.karo pradėjo rinkti kultūrinį pabaltiečių turta. 1955 įkūrė Centrinę Pabaltijo biblioteką ir jai vadovavo. 1965 Šiaurės rytų vokiečių institute įsteigė archyvą ir biblioteką.

Pranešėjas nurodė, kad iš pabaltiečių mažiausią dokumentaciją Vokietijoje turi lietuviai. Per karą ir jam baigiantis iš Lietuvos archyvų labai mažai teišgabenta. Ir dabar dažnai vertingi daiktai išmetami į šiukšlių dėžes. Vėliausias metas tą turta gelbėti. Ką tokio turto rinkėjas pergyveno, pailiustravo DIAS. Parodė per šimta skaidrių iš savo ekspedicijų Vokietijoje ir jos kaimynuose. Paskaitos pasiklausyti turėjo progos ir į susirinkimą suvažiavę mokinių tėvai.

Po beveik dviejų valandų įtempto klausymo ir žiūrėjimo mokinių meninė programa buvo tikra atgaiva. Dainavo 25 mergaičių choras, kvartetą ir Milda Motekaitytė solo. Pianinu skambino pačios mažosios ir jau gerokai pažengusios moksleivės. Pirmą kartą pasirodė po gaisro atsinaujinęs ir padidėjęs mokinių (dabar jau aštuonių) orkestras, susilaukęs didžiulių ovacijų. Visą programą paruošė mokyt.Arvydas Paltinas. Direktorius A.Šmitas išdavė ir orkestro atsinaujinimo paslaptį. Atsirado mecenatų, kurie muzikos instrumentams pirkti aukojo - Stasys Šimkus 1.000 DM, o Viktorija ir Viktoras Sutkai 10.000 DM. Jiems sukeltos ovacijos ir sugiedota Ilgiausių metų. Jauki vakaronė užsitęsė iki po vidurnakčio.

Spalio 21, sekmadienį, iki pamaldų suspėtas įvykdyti LKI visuotinis narių susirinkimas, kurį atidarė ir pravedė LKI vedėjas Vincas Bartusevičius. Pereito susirinkimo protokola perskaitė sekretorius dr.K.J.Čeginskas. Metinę veikla pranešė V.Bartusevičius. Jis dėkojo Mackaus ir Ateities leidykloms, savo vertingas knygas siuntinėjančioms LKI bei pažadėjusioms siuntinėti ir ateity. Daug knygų dovanavo ir kitos leidyklos bei pavieniai asmenys. Netrukus bus atgabenta prel.dr.J.Avižos biblioteka iš Muncheno. Apgailėstavo, kad šiemet neišleistas nei vienas leidinėlis. Kasoje yra apie 8.000 DM. Pusė šios sumos yra paaukojęs Jonas Glenža. 1.000 DM paskirtos naujoms knygoms pirkti.

Per diskusijas svarstytas LKI įregistravimas teisme, mokslinių veikalų vokiečių kalba leidimas per Institutum Balticum Königsteine, paveikus prisidėjimas prie Europos lietuviškųjų studijų savaičių rengimo ir kt. Padėkota dabartinei valdybai (vedėjas V.Bartusevičius, vedėjo pavaduotojas dr.Vilius Lėneras, sekretorius dr.K.J.Čeginskas. Kontrolierius Petras S.Odinis, archyvo vedėjas dir.A.Šmitas ir bibliotekos vedėjas dipl.bibl.Artūras Hermann) už vertingą darbą. Visi paprašyti ir ateinančiais dvejis metais eiti savo pareigas.

Katalikams pamaldas katal.bažnytelėje laikė Vokietijos liet.katal.sielovados direktorius tėv.dr.Konstantinas Gulbinas su kapel.kun.J.Dėdinu, o evangelikams - kapel.kun.Fr.Skėrys evangelikų bažnytelėje. Po pamaldų ir po moksleiviškų pietų visi išvažinėjo.

--- ooo ---

METINIS IŠEIVIŲ EVANGELIKŲ LIUTERONŲ SUVAŽIAVIMAS

vyko rugsėjo 10-14 Annberge (Bonn-Bad Godesberg). Dalyvavo 42 kunigai ir Bažnyčios darbuotojai: 15 latvių, 12 estų, 9 lietuviai, 4 vengrai ir 2 lenkai. Vadovavo Pasaulio liuteronų sąjungos vokiečių tautinio komiteto įgaliotinis Vak.Vokietijai Bažnyčios tarėjas kun.Edmund Ratz. Jis ir pradėjo suvažiavimą pamaldomis su pamokslu bei pasveikinimu. Annbergo rūmų šeimininkas senj.J.Urdzė supažindino su tų rūmų istorija ir jų paskirtimi.

Kasryt buvo laikomos pamaldos. Po jų nagrinėjama Biblija ir dar vėliau - skaitomos paskaitos. Vieną dieną kunigai pateikė pranešimus apie savo per paskutinius metus atliktus darbus. Kun.Fr.Skėrys painformavo apie Vasario 16 gimnazija išstikusia nelaimę - berniukų bendrabučio gaisrą, mokyklos darbą su padidėjusiu mokinių skaičiumi ir apie savo pastoraciją pietų Vokietijoje. Savo sielovadinę veikla nušvietė ir garbės senj.A.Gelžinius bei senj.J.Urdzė. Vieną popietę išėivijos kunigų ir Bažnyčios darbuotojų konventas aptarė ateities sielovados gaires. Netrūko ir tradicinės iškylos. Šikart pasiektas kitoje Reino pusėje esantis Königswinter ir Drachenfels. Ateinančiais metais suvažiavimas numatytas Bavarijos Leibitz'e.

Gyvas diskusijas su kontroversijomis sukėlė pranešimai apie Pasaulio liuteronų sąjungos suvažiavimą š.m.liepos 20 - rugpjūčio 5 Budapeste, kuris buvo surežisuotas pagal visas komunistų valdomuose kraštuose galiojančias taisykles. Nusiskundimai dėl tikinčiųjų diskriminavimo ir persekiojimo buvo užslopunami. Iš Pasaulio liuteronų sąjungos pašalinti du jos nariai - dvi evangelikų Liuteronų Bažnyčios Pietų Afrikoje. Tai sukėlė nepasitenkinimą vokiečiuose. Naujuoju Pasaulio liuteronų sąjungos pirmininku tik antru balsavimu išrinktas suvažiavimo šeimininkas vengrų vyskupas Zoltan Kaldy. Jis yra ir Vengrijos liaudies respublikos parlamento narys.

M I R U S I E J I

K l a r a MRONGOVIUS-Enbergaitė mirė 1984 birželio 28 Malentėj. Palaidota liepos 4 Malentės miesto kapinėse. Laidotuvėse lietuvių vardu atsisveikinimo žodį tarė ir padėjo ant karsto lietuviška trispalvė perrista puokštė gėlių kun.dek.V.Šarka. Po laidojimo apeigų surengtose šermenyse kalbėjo vokiečių organizacijų atstovai. Buvo gimusi 1902.XII.29 Kaune. Savo gyvenimą paskyrė nepr.Lietuvos tarnybai: dirbo Užsienio reikalų ministerijoje - ELTOJE ir Lietuvos diplomatinėse atstovybėse Skandinavijos valstybėse. Vak.Vokietijoje lankė ir rėmė liet.kultūrinius renginius. Susitarusi su Bostono (USA) liet.etnografiniu ansambliu, ilgo grojimo plokštele išleido "Motulės dainas". Vasario 16 gimnazijai paliko lietuviškų knygų ir muzikos plokštelių rinkinį.

A l f o n s a s KUPREVIČIUS, VLB Hamburgo apylinkės narys, mirė š.m.rugpjūčio 2 Hamburge. Palaidotas rugpj.14 Hamburg-Altona, Zentralfriedhof. Buvo gimęs 1917 sausio 27 Novgorode.

A g o t a LENGVINAITĖ, Vokietijos LB narė, mirė š.m.rugsėjo 3 Reutlingene. Palaidota rugsėjo 6 Goeningeno kapinėse. Laidojimo apeigas atliko kun.Fr.Skėrys. Paliko seserį Nikolajevieną ir brolių Adomą su šeimomis bei kitus gimines. Buvo gimusi 1904.XII.9 Zuikiškėje, Šilalės valsč. Dirbo nuosavame 5 ha ūkelyje. Išsimokė verpimo bei audimo amatų.

K a z y s MACEIKA, Vokietijos LB narys, Lietuvos savanoris kūrėjas, mirė š.m.spalio 6 Rendsburge. Palaidotas spalio 10 to miesto kapinėse. Laidojimo apeigas atliko kun.dek.V.Šarka. Buvo gimęs 1901.II.5 Linkmenyse, Vilniaus krašte. Tarnaudamas Lietuvos kariuomenėje, ėjo sargybą prezidentūroje. Vokietijoje išmoko balniaus amato ir kurį laiką juo vertėsi. Nors didelių mokslų nebuvo ėjęs, bet buvo šviesus žmogus. Nuo 1959 vadovavo VLB Rendsburgo apylinkei. Ir jai likvidavusis, mokėjo solidarumo įnašus.

K l a u s D.VITKUS, VLB Schwetzingeno apylinkės pirmininko sūnus, mirė š.m.spalio 28 Viernheime. Palaidotas spalio 31 to miesto kapinėse. Buvo gimęs 1944.II.19. Liko tėvai, brolis ir sesuo su šeima.

V y t a u t a s RUSECKAS mirė š.m.lapkričio 2 München-Ludwigsfelde. Palaidotas lapkričio 6 Müncheno Westfriedhof kapinėse. Gedulingas mišias aukojo kun.A.Rubikas Ludwigsfelde. Buvo gimęs 1922.IV.15 Šiauliuose. Mechanikas-šoferis. Liko žmona, dvi dukros, sūnus, sesuo, brolis.

R e m k i m e L i t u a n i s t i k o s k a t e d r a

Šį rudenį Illinois universitete JAV-bėse pradėjo darbą Lituanistikos katedra, vadovaujama prof.dr.Broniaus Vaškelio. Jai išlaikyti reikia sutelkti 600.000 dol. Jau įmokėta 300.000 dol. Vokietijos lietuviai prie pirmųjų ratų mokėjimo neprisidėjo. Vokietijos LB valdyba maloniai kviečia prisidėti prie sekančių mokėjimų. Lituanistikos katedra tarnauja visai mūsų išeivijai ir kelia jos kultūrą bei garbę. Aukas prašome siųsti: Volksbank Kreis Bergstrasse, 6840 Lampertheim; Lehrstuhl für Lituanistik, Konto-Nr. 8.9516.24 BLZ 509 914 00

I N F O R M A C I J O M S l e i s t i a u k o j o :

Dr.H.ir Nina Dolles-Svidzinskaitė iš Lauingeno	-----	350,--DM
Ver.Sutkienė iš Bad Kreuznacho ir dr.med.Stasys Šereika iš St.Ingberto	po	100,-- "
Hedwig Behrendt ir Alfonsas Miškelevičius, abu iš Mainzo	----- "	50,-- "
Povilas Baužys iš Horb-Obertalheimo	-----	30,-- "
Albinas Giniūnas iš Canterbury, Australija	-----	20,-- dol.
Dr.V.Dargužas-Hofer iš CH-Hünbacho ir Vaclovas Dubauskas iš Rheinhauseno	po	20,--DM
Kazimiera Dapkienė iš Darmstado ir Matheus Tumaitis iš Mainzo	----- "	10,-- "

Ačiū.

N u m a t o m i r e n g i n i a i

- Gruodžio 14 - Vasario 16 gimnazijos mokinių Kūčios ir Kalėdų eglutė.
- " 15 - Prasideda " " Kalėdų atostogos. Mokiniai išvažinėja iš bendrabučio. Po atostogų grįžta į bendrabutį 1985 sausio 6.
- 1 9 8 5
- Vasario 23 - Vasario 16 minėjimas Hüttenfeldo Bürgerhause. Pagrindinę kalbą pasakys dr.Otto von Habsburg. Dainuos solistė iš JAV-bių ir Vasario 16 gimnazijos choras. Šoks mokinių taut.šokių grupė. Bendriems šokiams gros 17 muzikantų JAV-bių Air Force Band iš Ramsteino. Veiks užkandžių bei kavos bufetai ir gėrimų baras.
- Liepos 28 - rugpjūčio 10 - Lietuvių vaikų vasaros stovykla Romuvoje (Hüttenfeld).
- Rugpjūčio 11-18 - XXXII Europos lietuviškųjų studijų savaitė Italijoje, netoli Veronos.
- Spalio 18-20 - Lietuvių kultūros instituto mokslinė konferencija Hüttenfelde.